

آیت‌الله سیداحمد خاتمی، عضو هیأت‌رئیسه مجلس خبرگان رهبری، در آیین اختتامیه این کنگره در مشهد مقدس، با اشاره به ابعاد گسترده شخصیت علمی و معنوی آن فقیه سترگ، گفت: میرزای نائینی رحمه‌الله نه‌تنها در قله فقا‌هت و اصول، بلکه در قله معنویت و سیاست نیز جایگاهی بی‌بدیل دارد و آثار علمی او از زوایای گوناگون، مایه افتخار حوزه‌های علمیه است.

به گزارش خبرگزاری حوزه، وی با بیان اینکه سخن گفتن از میرزای نائینی، سخن از یک منظومه کامل فکری و فقهی است که تا امروز، الهام‌بخش فق‌ها و اندیشمندان امت اسلامی است، اظهار کرد: در مجموعه آثار آن‌مرحوم، گران‌سنگ‌ترین مباحث فقهی و اصولی با بیانی دقیق و منسجم ارائه شده است و انصافاً میرزای نائینی فقیه پهلوانی است که در میدان علم و اجتهاد قهرمانانه کار کرده است.

قله فقا‌هت و اصول؛

علامه نائینی به‌مثابه مجدد علم اصول

عضو هیأت‌رئیسه مجلس خبرگان رهبری، با تأکید بر اینکه میرزای نائینی رحمه‌الله در قله فقا‌هت، از برجسته‌ترین علمای قرن خود محسوب می‌شود، گفت: آثار مهم او در زمینه عبادات و معاملات، از جمله مباحث احکام خل، قواعد فقهی، کتاب حج و آثار مرتبط با معاملات و مکاسب، نمونه‌ای از عمق فقهی این عالم بزرگ است.

عضو فق‌های شورای نگهبان خاطرنشان کرد: محقق نائینی با نگاه اجتهادی و جامع، قواعد فقهی را به‌گونه‌ای طرح کرد که جنبه کاربردی آن در زندگی دینی و اجتماعی آشکار است.

آیت‌الله خاتمی در ادامه، به حوزه علم اصول پرداخت و افزود: میرزای نائینی در قله دوم، یعنی علم اصول، صاحب پایه‌گذاری مکتبی نو است که بعدها بسیاری از اصولیون از آن الهام گرفتند. ایشان اصول را هم‌تراز فقه دانست و مسائلی را مطرح کرد که مستقیماً با عرصه فقه مرتبط است. تقریرات دوره اول درس او در «فوائد‌الاصول» با تقریر آیت‌الله میرزاهاشم آملی رحمه‌الله و تقریرات دوره دوم، اسناد متقن این جایگاه علمی است. به‌تعبیر آیت‌الله شیخ جواد تبریزی رحمه‌الله، «اصول میرزای نائینی دیوار به دیوار فقه است»؛ یعنی عملاً هر بحث اصولی وی در خدمت استنباط فقهی قرار دارد.

قله معنویت و سیاست؛ علامه نائینی

به‌عنوان الگوی پیوند عقلانیت دینی با عمل اجتماعی

آیت‌الله خاتمی در بخش دیگری از سخنان خود، با اشاره به قله معنویت میرزای نائینی اظهار کرد: این فقیه بزرگ در سلوک عرفانی و تهذیب نفس نیز ممتاز بود. آیت‌الله بهجت رحمته‌الله نقل می‌کرد که وقتی تازه وارد کربلا شده بود و از پیش‌نماز مسجد پرسید، گفتند: آقای نائینی است؛ دیدم نمازش چنان حالت خشوع و لرزشی دارد که نشانه عمق ارتباط او با حق است. میرزای نائینی از شاگردان برجسته ملا‌حسینقلی همدانی و مرتبط با عرفای واصل عصر خویش بود و در همان مسیر تربیت نفوس و تزکیه اخلاقی حرکت می‌کرد.

عضو فق‌های شورای نگهبان افزود: قله چهارم شخصیت میرزای نائینی، قله تربیت شاگردان است. درس ایشان جایگاه طلاب مبتدی و متوسط نبود؛ بلکه مراجع و علمای برجسته‌ای همچون میرزا‌حسن بجنوردی، آیت‌الله خوئی، آیت‌الله میلانی و دیگر بزرگان از درس او بهره می‌بردند و این، نشان از وسعت علمی و تربیتی آن‌مرحوم دارد.

عضو هیأت‌رئیسه مجلس خبرگان رهبری در ادامه، با اشاره به نقش تاریخی میرزای نائینی در عرصه سیاست و بیداری اسلامی، گفت: میرزای نائینی صاحب مکتب سیاسی و نظریه‌پرداز امت اسلامی است. او از نزدیک با سید جمال‌الدین اسدآبادی مرآوده داشت و در نهضت تنباکو در کنار میرزای شیرازی رحمته‌الله حضور یافت. در نهضت مشروطه مشاور مرحوم آخوند خراسانی رحمته‌الله بود و بیانیه‌های سیاسی آن دوره به قلم وی نگاشته می‌شد. همچنین در جهاد علیه

میهمانان بین‌الملل کنگره علامه میرزای نائینی رحمه‌الله، با حضور در سازمان مرکزی جامعه‌المصطفی، با حجت‌الاسلام والمسلمین عباسی دیدار کردند.

به گزارش خبرگزاری حوزه، حجت‌الاسلام والمسلمین عباسی در این دیدار، با خوش‌آمدگویی به میهمانان بین‌الملل کنگره میرزای نائینی، اظهار کرد: حوزه‌های علمیه ماهواره محل پرورش شخصیت‌های درخشان و تأثیرگذار در مسیر علمی بوده‌اند. علامه نائینی رحمه‌الله یکی از چهره‌های ماندگار تربیت‌یافته در حوزه علمیه و مایه افتخار همه ماست. امیدواریم جامعه‌المصطفی نیز محلی برای پرورش چنین علمای اثرگذار و ماندگار باشد.

رئیس جامعه‌المصطفی در ادامه، به معرفی این نهاد علمی به‌عنوان امتداد بین‌المللی حوزه علمیه پرداخت و گفت: پس از انقلاب اسلامی، اقبال گسترده‌ای میان جوانان دنیا برای حضور در حوزه علمیه رخ داد و به‌همین جهت در همان سال‌های نخست پیروزی انقلاب، این نهاد علمی شکل گرفت و پس از طی مراحل مختلف، به‌شکل کنونی به فعالیت علمی خود در ابعاد بین‌المللی ادامه می‌دهد.

وی با اشاره به تحصیل ده‌ها هزار دانش‌پژوه از حدود ۱۳۰ ملیت مختلف در جامعه‌المصطفی، ابراز کرد: جامعه‌المصطفی رحمه‌الله با این تنوع ملیتی کم‌نظیر، به‌برکت انقلاب اسلامی، آرزوی دیرین علمای سلف ما برای نشر معارف ناب اسلامی و اهل‌بیتی در سراسر جهان را تحقق بخشیده است.

حجت‌الاسلام والمسلمین عباسی، با اشاره به عضویت

آیت‌الله خاتمی

میرزای نائینی در اندیشه و عمل دین و سیاست را جدایی‌ناپذیر می‌دانست

عضو هیأت‌رئیسه مجلس خبرگان رهبری با تأکید بر اینکه حوزه علمیه خراسان

از آغاز تا امروز پرچمدار انقلاب بوده است، گفت: این حوزه در تاریخ معاصر همواره پیشگام حرکت‌های انقلابی و مردمی بوده و امروز نیز با افتخار در کنار نظام اسلامی ایستاده است.

بیگانگان در کنار آیت‌الله عبدالله مازندرانی رحمه‌الله و در نهضت اسلامی ملت عراق، همگام با آیت‌الله سید‌ابوالحسن اصفهانی رحمه‌الله نقش‌آفرینی کرد. وی گفت: میرزای نائینی صاحب مکتب فکری و سیاسی است که توانست، دین را در متن اجتماع معنا کند و عقلانیت حوزوی را با معنویت و عمل سیاسی پیوند دهد؛ بدین‌سان، نام و اندیشه او همچنان زنده و الهام‌بخش مسیر تحول در حوزه‌های علمیه است.

آیت‌الله خاتمی اظهار کرد: در جمع علما، هنر در کم‌گویی است؛ زیرا انسان هرچه کمتر سخن بگوید، عقل خود را بیشتر نشان می‌دهد و این ویژگی در شخصیت مرحوم نائینی به‌خوبی مشهود است. او به‌جد معتقد بود که دین از سیاست جداشدنی نیست و در گفتار، رفتار و آثار علمی خویش، این پیوند را با متانت و عقلانیت اثبات کرد و در کتاب گران‌سنگ «تنبیه‌الامه و تنزیه‌المله» با استناد به قرآن کریم و نهج‌البلاغه، تفسیر دقیق و علمی از اسلام سیاسی ارائه داده است. شهید مطهری رحمته‌الله نیز بر همین اساس تصریح می‌کند که هیچ‌کس به‌اندازه علامه نائینی رحمه‌الله، موفق به تبیین مبانی سیاسی و اجتماعی اسلام در قالب استدلال و استشهاده قرآنی و علوی نشده است.

عدالت، محور اندیشه میرزای نائینی در برابر استبداد

عضو فق‌های شورای نگهبان ضمن تحلیل دیدگاه میرزای نائینی درباره مشروطه‌خواهی، تأکید کرد: هدف این عالم ربانی، نه آزادی به هر قیمت، بلکه تحقق «عدالت» و مبارزه با «ظلم» بود

رئیس جامعة المصطفی العالمیه

تنها رقیب گفتمانی تمدن مادی، گفتمان اسلام ناب و انقلاب اسلامی است

اهل‌بیت علیهم‌السلام در سطح جهانی را ضروری‌تر از هر زمان دیگری

دانست و گفت: در این زمینه هرچند تاکنون گام‌های خوبی برداشته شده است، اما همچنان عقب هستیم و باید کار بسیار بیشتری برای رسیدن به نقطه مطلوب انجام گیرد.

عضو مجلس خبرگان رهبری، با اشاره به وقوع یک صف‌بندی تمدنی و گفتمانی در عالم، اظهار کرد: در یک سوی این تقابل، گفتمانی در عالم حضور دارد که خود را تنها فکر و گفتمان مسلط بر عالم می‌داند و بنا دارد، هیچ گفتمان دیگری را در برابر خود نپذیرد که از آن به‌عنوان تمدن مادی سلطه‌جوی غربی یاد می‌نماییم که البته تنها به مغرب زمین اختصاص ندارد.

وی ادامه داد: در برابر این فکر، تنها یک گفتمان در عالم وجود دارد که ادعان می‌دارد، می‌تواند یک گفتمان تمدنی جدید و نظام تازه زندگی به بشریت ارائه نماید. این گفتمان، اسلام ناب با قرائت اهل‌بیتی است که انقلاب اسلامی امروز پرچمدار آن است. تمدن غربی هرچند به‌دلیل روحیه سلطه‌جوی خود به دنبال حذف رقبای اقتصادی، سیاسی و نظامی خود نیز هست؛ اما آنها را به‌عنوان رقیب تمدنی و گفتمانی خود نمی‌شناسد. تنها رقیب گفتمانی تمدن مادی، گفتمان اسلام ناب و انقلاب

میرزای نائینی صاحب مکتب فکری

و سیاسی است که توانست، دین را

در متن اجتماع معنا کند و عقلانیت حوزوی را

با معنویت و عمل سیاسی پیوند دهد؛

بدین‌سان، نام و اندیشه او

همچنان زنده و الهام‌بخش مسیر تحول

در حوزه‌های علمیه است.

عدالت‌خواهانه بوده است. چنان‌که آیت‌الله سیدمحسن امین جبل‌عاملی رحمته‌الله و صاحب کتاب «معارف‌الرجال» نیز نقل کرده‌اند، علامه نائینی در این تصمیم، سیاست و تدبیر الهی را لحاظ کرد تا حقیقت تشیع سیاسی محفوظ بماند.

عضو هیأت‌رئیسه مجلس خبرگان رهبری تصریح کرد: از نظر میرزای نائینی، مبارزه با ظلم، مبنایی قرآنی و حدیثی دارد و جدایی آن از معارف دینی، بی‌معناست. میرزای نائینی رحمته‌الله با جمع‌آوری موقت کتاب خود، بر این نکته تأکید داشت که هدف علمای دین، هرگز قربانی‌شدن شیخ فضل‌الله یا تقابل با مرجعیت نبوده؛ بلکه حفظ ارزش‌های الهی در ساحت حکومت و جامعه بود.

وی افزود: کتاب «تنبیه‌الامه» ابتدا در سال ۱۳۲۷ قمری در بغداد به پایان رسید و همان سال چاپ شد؛ به‌صورت هم‌زمان، در تهران شیخ فضل‌الله نوری رحمته‌الله در سیزدهم رجب به شهادت رسید و همین تقارن تاریخی، نشانگر عمق پیوند میان فکر و فداکاری در آن دوره است.

آیت‌الله خاتمی، با اشاره به فرمایش مقام معظم رهبری مبنی بر اینکه اندیشه میرزای نائینی، بذر حکومت اسلامی را در دل تاریخ شیعه کاشت، گفت: امام راحل عظیم‌الشأن رحمته‌الله این اندیشه را «تکمیل‌شده تنبیه‌الامه» دانست و ولایت فقیه را استمرار همان خط روشنگری معرفی کرد که امروز در پرتو زعامت آیت‌الله‌العظمی امام خامنه‌ای به شجره طوبه‌ای تبدیل شده است.

آیت‌الله خاتمی، با اشاره به سابقه درخشان حوزه علمیه خراسان در صیانت از ارزش‌های دینی و مبارزه با استبداد، تأکید کرد: این حوزه در تاریخ معاصر همواره پیشگام حرکت‌های انقلابی و مردمی بوده است.

وی با بیان اینکه ریشه بسیاری از قیام‌های دینی و اجتماعی از مشهد و خراسان آغاز شده است، یادآور شد: در سال ۱۳۱۴، هنگامی که استبداد

رضاخانی به ارزش‌های اسلامی تعرض کرد، بزرگان خراسان از جمله مرحوم آیت‌الله سیدحسین قمی، با صلابت و ایمان در برابر طغیان ایستادند، اعتراض کردند، تبعید شدند و در مسجد گوهرشاد برای حکم الهی حجاب تحصن نمودند؛ حرکتی که نقطه درخشان تاریخ روحانیت و نماد ایستادگی در برابر ظلم بود.

حوزه علمیه خراسان

پیشگام در دفاع از آرمان‌های انقلاب

امام جمعه موقت تهران، با تأکید بر اینکه حوزه علمیه خراسان از آغاز تا امروز پرچمدار انقلاب بوده، گفت: امروز نیز انتظار همین است؛ همان‌گونه که فرزند حوزه خراسان در خط مقدم دفاع از دین و نظام ایستاد و عالی عمل کرد، تاجایی که غربی‌ها این حکیم فرزانه را دوراندیش‌ترین رهبر جهان خطاب می‌کنند.

وی یادآور شد: انقلاب اسلامی امانتی الهی است که به دست ما سپرده شده و باید با شکر و عمل صالح از آن پاسداری کنیم؛ چنان‌که قرآن کریم می‌فرماید: ﴿ثُمَّ جَعَلْنَاكَ خَلِيفَ فِي الْأَرْضِ لِنَتَقَرَّ كَيْفَ تَعْمَلُونَ﴾ (یونس، آیه ۱۴)

مدیریت الهی و معجزه‌آمیز

در دفاع مقدس دوازده‌روزه

آیت‌الله خاتمی در ادامه، با اشاره به وقایع اخیر جهان اسلام و جنگ دوازده‌روزه مقاومت، این رخداد را نمونه بارز مدیریت الهی و معجزه در عصر حاضر دانست و گفت: آنچه در این جنگ رقم خورد، تبلور وعده الهی بود که در همان روزهای نخست، رژیم صهیونیستی، دست تسلیم را بالا برد. وی اظهار کرد: بنا بر اعتراف مقامات غربی، حتی وزیر خارجه رژیم صهیونیستی ناچار شد، اعلام کند که جنگ تمام شده است؛ همین مسأله نشان‌دهنده اقتدار جبهه مقاومت و ضعف روزافزون دشمنان اسلام است.

عضو هیأت‌رئیسه مجلس خبرگان رهبری افزود: یکی از سران کشورهای غربی گفت: در چهارمین روز جنگ، نتایج‌و خواستار وساطت شده بود تا جنگ پایان یابد و مشخص شد که در همان روزهای ابتدایی، به‌تعبیر دقیق، «شق‌القمر» در عالم سیاست تحقق یافته بود.

وی در پایان با تشکر صمیمانه از حضور علما، زائران و تولیت آستان قدس رضوی، گفت: همان‌گونه که در گذشته حوزه علمیه مشهد با انقلاب همراه بود، امروز نیز با افتخار بیشتر در کنار نظام اسلامی ایستاده است و این همراهی، رمز بقا و بلندیگی اسلام ناب در جهان معاصر است.

اسلامی است.

حجت‌الاسلام والمسلمین عباسی، منشأ اصلی همه خصومت‌های غرب با مسلمانان و جهان اسلام را نگرانی از همین رقابت تمدنی برشمرد و یادآور شد: نخست‌وزیر رژیم کودک‌کش صهیونیستی، بارها در سال‌های اخیر در سخنرانی‌های خود به‌روشنی گفته است، این رژیم جعلی در خط مقدم جبهه دفاع از تمدن مادی و استکباری غرب است. مسأله اصلی این درگیری‌ها، نزاعی تمدنی است که امروز شدت یافته است و این مواجهه راهبردی نباید مورد غفلت قرار گیرد.

وی توجه به یک رسالت بزرگ تمدنی، جهانی و تاریخی را تغییردهنده همه رویکردها و دیدگاه‌ها در حوزه‌های علمیه دانست و گفت: جامعه‌المصطفی رحمته‌الله نیز مانند انقلاب اسلامی، خویشتن را در مسیر تحقق یک تمدن جهانی، مسئول و نقش‌آفرین می‌داند. مقام معظم رهبری در سفری که به شهر قم داشتند، در دیدار با طلاب و فضایی غیرایرانی تأکید فرمودند: شما در اینجا میهمان نیستید؛ بلکه صاحب خانه هستید. با این دیدگاه تمدنی است که مفهوم مرزهای جغرافیایی متحول می‌شود.